

VISOKA ŠOLA ZA ZDRAVSTVO OB 80-LETNICI UNIVERZE V LJUBLJANI

Tudi Visoka šola za zdravstvo se je pridružila svečano-stim ob 80-letnici Univerze v Ljubljani. Ponosni smo na svojo univerzo – Univerzo v Ljubljani in cenimo njeno prehojeno znanstveno in strokovno ter pedagoško pot.

Seveda se moramo ob tem spomniti tudi začetkov in tradicije zdravstvenega šolanja in šolstva v Sloveniji, ki je dalo osnove vsemu medicinskemu šolanju v Sloveniji, osnove medicinskemu strokovnemu razmišljanju in medicinski slovenski terminologiji.

Zato mi dovolite, da v kratkih besedah omenim zgodovino zdravstvenega šolanja v Sloveniji

Za začetek organiziranega zdravstvenega izobraževanja in šolanja lahko štejemo ustanovitev Babiške šole v Ljubljani leta 1753. Bila je med prvimi v tedanjem avstrijskem cesarstvu in ustanovil jo je nizozemski zdravnik Gerhard van Swieten. Ustanovitev te šole je bila za Slovence pomemben kulturni in politični dogodek, ki je od časa prosvetljenstva in racionalizma dalje vplival na razvoj slovenske ginekologije in porodništva. Babiška šola v Ljubljani je neprekinjeno delovala vse do leta 1981 in je pomembno vplivala na razvoj ginekologije in porodništva v Sloveniji, vse do ustanovitve popolne medicinske fakultete po 2. svetovni vojni leta 1945. Babiška šola je imela pomembne učitelje porodništva. Tako je njen tretji učitelj Anton Makovic že leta 1782 izdal prevod 1. babiškega učbenika v slovenščino, leta 1788 pa že drugo izdajo.

Omeniti moramo tudi učbenik porodništva, ki ga je izdal Jan Matošek leta 1818, ki predstavlja temelj slovenske porodniške terminologije. Tako lahko podkrepim dejstvo, ki sem ga omenil že v uvodu, da je slovensko zdravstveno šolanje na tej ravni bistveno vplivalo tudi na slovensko zdravstveno terminologijo

Babice smo ponovno začeli šolati na tej šoli leta 1996, toda sedaj na visokostrokovni ravni. Prav zaradi tega dejstva, da šolamo babice na tej šoli, lahko smatramo, da je Visoka šola za zdravstvo naslednica prve babiške šole iz leta 1753 in da je prevzela njeno uspešno in slavno tradicijo.

Šola za medicinske sestre je bila v Ljubljani ustanovljena leta 1923 in je pričela s poukom leta 1924. Bila je usmerjena v socialno-higiensko zaščito otroka in so zato absolventke te šole dobile naziv »otročka zaščitna sestra«.

Za začetek višješolskega izobraževanja medicinskih sester lahko imamo leto 1951, ko je Šola za medicinske sestre pričela sprejemati kandidate s popolno srednjo šolo in jih je izobraževala v triletnem programu. Zakon iz leta je zahteval višješolsko izobrazbo tudi za fizioterapevte in rentgenske tehnike, ki pa so se že prej začeli izobraževati, in sicer fizioterapevte leta 1950 v dvehletnem izobraževalnem programu po zaključeni srednji šoli ter rentgenski tehniki od leta 1951 dalje. Vse tri šole (medicinske sestre, fizioterapevte in rentgenski tehniki) so se leta 1962 združile v enotno šolo. Višja šola za zdravstvene delavce je svojo pedagoško dejavnost razširila leta 1964, ko je odprla oddelek za delovno terapijo in oddelek za sanitarne tehnike.

Za Visoko šolo za zdravstvo je zelo pomembno leto 1975, ko se je Višja šola za zdravstvene delavce vključila v Univerzo.

V letu 1987 je bil poleg že obstoječih oddelkov ustanovljen še oddelek za ortopedsko tehniko in stomatološko laboratorijsko tehniko.

Leta 1993 se je Višja šola za zdravstvene delavce v Ljubljani spremenila v Visoko šolo za zdravstvo, ki ima sedaj 7 oddelkov in sicer:

- Oddelek za zdravstveno nego
- Oddelek za zdravstveno nego ginekološko porodniške smeri
- Oddelek za fizioterapijo
- Oddelek za delovno terapijo
- Oddelek za ortopedsko tehniko
- Oddelek za sanitarno inženirstvo
- Oddelek za radiologijo

Posebej moram omeniti, da smo od leta 1993 dalje imeli v sodelovanju s Pedagoško fakulteto poseben univerzitetni program zdravstvene vzgoje. Upam, da bomo z njimi nadaljevali.

Oddelki in posamezniki Visoke šole za zdravstvo sodelujejo v številnih medicinsko – raziskovalnih projektih. Študij smo posodobili in uvajamo kreditni sistem, da bi tako študentje prehajali iz naše šole na druge šole oziroma fakultete.

Tedanja Višja šola za zdravstvene delavce se je vselila v sedanje prostore leta 1967. Takrat je bilo na novo preseljeni šoli v 1. letnik vpisanih skupno 108 študentov. Danes je na Visoki šoli za zdravstvo na vseh oddelkih 1374 študentov, od tega 1014 rednih in 360 izrednih. Poleg tega imamo 523 absolventov. Trenutno je torej v tej stavbi 1897 študentov. To je v stavbi, v kateri je bilo leta 1967 108 študentov in je bila grajena za 200 do 240 študentov.

Tako prehajam na največji problem, ki tare Visoko šolo za zdravstvo v Ljubljani; to je prostorski problem. Zamisliti si moramo, da je na šoli 19-krat več študentov, kot ob vselitvi leta 1967, da je več sodelavcev in da je učni program bistveno drugačen. Sedaj imamo 7 različnih oddelkov z razvejanimi in sodobnimi učnimi programi. Sodoben učni program zahteva tudi drugačen način šolanja ter drugačne in sodobneje opremljene prostore. Izpeljati sodoben učni program v takih pogojih je skorajda nemogoče. Zahteve javnosti in zdravstvene službe v najširšem pomenu besede so velike, saj zahtevajo absolventa Visoke šole za zdravstvo, ki bo kos vsem izzivom sodobne zdravstvene kurativne in preventivne službe.

Čeprav ima Visoka šola za zdravstvo večje število honorarnih in pogodbenih sodelavcev kot stalnih delavcev (teh je namreč trenutno 73), je tudi za stalne delavce nemogoče urediti normalna delovne pogoje. Kljub vsem tem neugodnim pogojem, pa se je Visoka šola za zdravstvo razvijala in na-

predovala. Strokovni napredek šole se kaže v novih, sodobnejših programih na vseh področjih, ki so vključeni v delo Visoke šole za zdravstvo. Razvijajo se specializacije na posameznih področjih s ciljem, da bi bili absolventi posameznih oddelkov Visoke šole za zdravstvo kos izzivom in trendom sodobnega zdravstva. Tako že imamo nekatere specializacije, kot na primer nevrofizioterapija v fizioterapiji, druge – gerontologija, intenzivna zdravstvena nega pa so še v pripravi.

Poudariti moram strokovni napredek zaposlenih na Visoki šoli za zdravstvo. Imamo že prve doktorante iz področij, ki so pomembna za šolo, več magistrstov in večje število tistih, ki so vpisani na magistrski študij oziroma specializacijo.

Torej, napredek in razvoj šole se kaže večplastno. Cilj šole je, da si ustvari svoj strokovni in pedagoški kader, ki bo imel ustrezno izobrazbo, habilitacijo in naslov.

Nadaljnji problem Visoke šole za zdravstvo je njeno preučevanje v fakultetni študij, in sicer tako, da bi bilo absolventom visokostrokovnega študijskega programa omogočeno nadaljevanje študija v 4-letnem univerzitetnem fakultetnem programu. Druga možnost je, da bi nekateri oddelki že od začetka imeli 4-letni univerzitetni fakultetni program. Tako bi lahko še dvignili strokovnost na šoli. Izšolali bi diplomante, ki bi bili še bolj kos razvoju stroke. Hkrati bi lahko ustvarili pedagoški kader na vseh področjih Visoke šole za zdravstvo.

Poseben problem je uveljavljanje programa zdravstvene vzgoje, ki ga že izvajamo skupaj s Pedagoško fakulteto. Nadaljevanje tega programa je nujno, saj potrebujemo številne absolvente tega programa za pedagoško delo, in sicer na srednjih zdravstvenih šolah, na Visoki šoli za zdravstvo v Ljubljani in na Visoki zdravstveni šoli v Mariboru, za učenje zdravstvenega programa na nemedicinskih šolah, za vodenje pedagoških programov na klinikah in v bolnišnicah ter za vodstvene naloge in za raziskovalno delo.

Upam, da bomo s tem programom kmalu nadaljevali.

Visoka šola za zdravstvo ima trenutno hude prostorske, hude personalne težave – bistveno premalo stalno zaposlenih sodelavcev (le 50 % zasedenih sistemiziranih mest) ter probleme, da bi se šola preusmerila visokostrokovni program v fakultetni program.

Zdi se, da smo pri reševanju prostorskih težav na dobri poti. Mislim, da bomo že v naslednjem letu dvignili stolpič A še za eno nadstropje in tako vsaj nekoliko omilili težave. V programu je tudi zgradnja stolpiča B v naslednjih treh letih. Tako bi rešili prostorske težave in organizirali sodobnejši pouk.

Prav tako upam, da nam bo družba naklonjena in da bomo lahko zaposlili več stalnih sodelavcev in tudi tako omogočili še kvalitetnejši študij. To vse bi omogočilo prehod Visoke šole za zdravstvo v univerzitetni fakultetni program. Le tako bo Visoka šola za zdravstvo kos izzivom sodobnega časa in spremenjenim zahtevam zdravstvene službe.

Tu mislim predvsem na spremenjen demografski položaj slovenskega naroda (staranje populacije in s tem potrebe po novih programih in specializaciji) in vedno zahtevnejše delo na hospitalnih oddelkih. Prav tako morajo biti absolventi nekaterih oddelkov kos preventivnemu delu in ohranjanju narodovega zdravja. Vsi ti izzivi, ki dajejo tudi nove vizije in potrebe spremembe študija visokostrokovne ravni na univerzitetni fakultetni študij, pa pomenijo ureditev vseh zgoraj navedenih problemov. Tako bomo omogočali take študijske programe, da bodo absolventi Visoke šole za zdrav-

stvo dajali najboljšo oskrbo bolnikom ter ohranjali zdravje narodu, ki se že tako manjša.

Prof. dr. Božo Kralj, dr. med.,
višji svetnik

PREDSTAVITEV ODDELKOV

Oddelek za zdravstveno nego

Presek skozi zgodovino zdravstvene nege in višješolskega ter visokošolskega študija medicinskih sester

Ob 80-letnici Univerze v Ljubljani je zanimiv pogled v začetke študija za zdravstveno nego, kajti leto 1919 je pomembno tudi za medicinske sestre.

Dunaj je bil pomembno izobraževalno središče za slovensko zdravstveno nego. Prva predavanja o »bolniško strežniški službi« so lahko slušatelji poslušali že leta 1912.

Diplomirane bolniške negovalke, kakor so se imenovale diplomantke Šole za nego bolnikov, so v svojih modrih oblekah pritegnile pozornost Angele Boškin in tako je leta 1918 obiskovala tečaj za poklicno skrbstveno sestro. Po diplomi je postala »usposobljena za poklicno opravljanje socialne skrbstvene dejavnosti na vseh področjih javne zdravstvene nege«. Še prej je na Dunaju že od leta 1912 delala v bolnišnici in med prvo svetovno vojno v več vojaških bolnišnicah, bila je tudi glavna (medicinska) sestra v rezervni vojaški bolnišnici in s tem izpolnila pogoj za sprejem v šolo za »skrbstvene sestre«. V januarju 1919 se je zaposlila na Jesenicah kot »oskrbna sestra«. Njeno delo je bilo predvsem skrb za matere in otroke (Gradišek, 1992).

Izobraževanje medicinskih sester na višji stopnji se je začelo po letu 1950, ko so se v študij vključile prve kandidatke, med njimi tudi Stana Kavalič, dolgoletna učiteljica in vzornica mnogih generacij medicinskih sester.

Njen prispevek k stroki zdravstvene nege je tako velik, da ga je v kratkem težko opisati. Pomembna so bila njena prizadevanja, da bi zdravstvena nega kot stroka temeljila na etičnih vrednotah in močnih teoretičnih osnovah, podprtih z raziskovalnim delom. Že v 60-ih letih, po strokovnem izobraževanju v Ameriki, je skušala uvesti sodobno zdravstveno nego tako v izobraževanje študentov kot v prakso. V svojem vizionarstvu, ki so mu mnogi težko sledili, je poudarjala potrebo po individualnem pristopu k bolniku/varovancu, uveljavitvi procesnega metodološkega pristopa in vpeljavi teoretičnega modela Virginie Henderson v zdravstveno nego.

V njenih prizadevanjih jo je podpiralo in ji sledilo veliko medicinskih sester – učiteljic, pa tudi mnogo kolegic na bolniških oddelkih in drugih enotah v bolnišnicah, v osnovnem zdravstvenem varstvu in povsod, kjer se izvaja zdravstvena nega bolnika/varovanca.

Kako velik napredek smo medicinske sestre dosegle v osemdesetih letih od Angele Boškin dalje dokazuje tudi drugi letošnji mejnik – zaključek doktorskega študija prve medicinske sestre – dr. Hoyerjeve. Sledijo ji še druge medicinske sestre, saj je nekaj dni po proslavi jubileja Univerze zagovarjala doktorsko disertacijo mag. Šušteršičeva.

Potrebo po znanjih, ki je pogoj za napredek stroke, pa čutimo vsi zaposleni na oddelku za zdravstveno nego. Poleg tega, da je na oddelku zaposlen doktor znanosti s področja

pravnih ved, doktorica znanosti s področja sociologije, da ima psihologinja dva doktorata, biologinja magisterij, imamo vse medicinske sestre najmanj visoko – fakultetno izobrazbo ali zaključeno specializacijo, tri tudi magisterij. Pet kolegic pa je vključenih v magistrski študij.

Prihaja novo tisočletje in z njim še večji napredek ter potrebe po vedno večjem znanju. To velja tudi za medicinske sestre. Tako kot ne moremo ustaviti časa, tudi medicinskim sestram in zdravstveni negi ne moremo ubraniti napredka in s tem višje ravni izobraževanja. Tega bi se morali zavedati tisti, ki bi pri tem lahko pomagali, a nas v naših prizadevanjih zavirajo. Ti verjetno živijo v zmotnem prepričanju, da bi z možnostjo fakultetnega študija kar vse medicinske sestre želele zaključiti fakulteto. To še daleč ne drži, saj bo stroka potrebovala tako zdravstvene tehnike kot diplomirane medicinske sestre oziroma zdravstvenike. Prav gotovo pa bomo za potrebe vodenja, organiziranja, izobraževanja, raziskovanja in razvoja stroke potrebovali medicinske sestre z najvišjo možno izobrazbo. Žal pa se zaradi nerazumevanja teh potreb medicinske sestre odločajo za študij na različnih drugih fakultetah, ki jim dajejo sicer široka znanja, ne pa tistih, s katerimi bi s poglobitvijo in nadgradnjo v svoji stroki lahko mnogo več prispevale h kakovostni skrbi za bolnike/varovance in k zdravju celotne populacije.

Gradišek-Toni A. Naša prva medicinska sestra Angela Boškin in ustanovitev prve sestrške šole pri nas. V: Šuštar B. ur. Šola za sestre Ljubljana: Slovenski šolski muzej, 1992.
Šuštar B. Zdravstvena nega in tradicija. V: Šuštar B. ur. Šola za sestre. Ljubljana: Slovenski šolski muzej, 1992.

Geli Hajdinjak, univ. dipl. soc.
Mag. Marija Zaletel

Oddelek za fizioterapijo

Včeraj

Leta 1950 je bil prvič objavljen razpis za vpis v fizioterapevtsko šolo, ki je trajala dve leti. Prijavili so se lahko samo kandidati, ki so končali osem razredov gimnazije in maturo.

Šola je bila ustanovljena na pobudo ortopedov prof. dr. Bogdana Breclja in prof. dr. Edvarda Poharja, ki se je s fizioterapijo seznanil v Kanadi. Prof. dr. Edvard Pohar je bil njen prvi direktor in kasneje ob združitvi z drugimi oddelki predstojnik oddelka za fizioterapijo ter predavatelj prav do leta 1986. Predaval je anatomijo lokomotornega aparata, kinezioterapijo ter aparaturno in specialno fizioterapijo.

Prva generacija 18-ih fizioterapevtk je svoje pionirsko delo pričela na kirurškem, travmatološkem in ortopedskem oddelku tedanje bolnišnice v Ljubljani ter na Zavodu za rehabilitacijo invalidov. Za tiste čase je bil študij sodoben in primerljiv s študijskimi programi v svetu. Številne države, ki imajo danes fakultetni in magistrski študij fizioterapije, takrat še niso imeli šole za fizioterapevte. V Jugoslaviji je bila to prva šola za fizioterapevte in večina učiteljev kasneje ustanovljenih šol se je šolalo v Ljubljani.

Iz štirisemestrskega študija smo z reformo šolstva in s prehodom na usmerjeno izobraževanje prišli na petsemestrski višješolski izobraževalni program (VIP), katerega smo pričeli prvič izvajati v šolskem letu 1992/93. Program je obsegal 1880 ur. Študij je praktično trajal tri leta in se je

končal s 6. semestrom, kateri je bil namenjen diplomskemu delu.

Danes

Novo spremembo v izobraževanju fizioterapevtov je prinesel Zakon o visokem šolstvu, sprejet 22. 11. 1993. Zakon deli visokošolsko izobraževanje na fakultetni in strokovni študij že pri vpisu, tako da za vpis na študij fizioterapije ni več potrebna matura. Visokošolski študij je 3-leten v obsegu 2625 ur in se je pričel izvajati oktobra 1996. Prinesel je korenite spremembe v smislu razumevanja delovanja celice, vloge raziskovanja v zdravstvu in v posodabljanju fizioterapevtskih predmetov, kot so ocenjevalne metode, manualna terapija, kinezioterapija, nevrofizioterapija, ergonomija in kardiorespiratorna fizioterapija. Program je mednarodno primerljiv in visokošolski diplomanti običajno nimajo težav pri vpisu na podiplomski magistrski ali specialistični študij iz fizioterapije v tujini.

Do danes je fizioterapevtski študij v Sloveniji zaključilo 1433 študentov, od tega 1401 višješolski program in 32 visokošolski.

Jutri

V bodoče si želimo, da bi študij fizioterapije prerasel v fakultetni študij, zato si prizadevamo pridobiti čimveč magistrstov in doktorjev znanosti z ustreznimi habilitacijami v visokošolske nazive za področje fizioterapije.

Po smernicah svetovnega združenja fizioterapevtov (WCPT) vsi fizioterapevti potrebujejo enotno temeljno znanje ne glede na bodoče usmeritve, specializacije in izobraževalno politiko. Razvoj in stopnja izobrazbe sta odvisna od razvojne stopnje in denarne moči posamezne države. Cilj vsakega študijskega programa je oblikovanje diplomanta, katerega znanje in sposobnosti ustrezajo potrebam določene družbe, ter zagotavljajo nadaljni razvoj stroke.

Mednarodno sodelovanje oddelka

V bivši Jugoslaviji je oddelek za fizioterapijo preko šole ali društva fizioterapevtov in delovnih terapevtov SFRJ, redno sodeloval s fizioterapevtsko šolo v Zagrebu, Beogradu, Reki in Sarajevu. Izmenjavali smo si pedagoške izkušnje, primerjali programe ter se skupaj s študenti redno obiskovali. Danes sodelujemo le še z Visoko zdravstveno šolo v Zagrebu.

Po razpadu Jugoslavije je oddelek pričel sodelovati z zahodnimi evropskimi državami in se je prek TEMPUS-a tesneje povezal z University of East London v Veliki Britaniji, visoko šolo iz Genta v Belgiji ter visoko šolo iz Najmagna na Nizozemskem. Nekaj stikov smo navezali z oddelkom za fizioterapijo na Karlovi univerzi v Pragi. Zadnji dve leti sodelujemo z madžarskim oddelkom za fizioterapijo v Zalaegerszegu, ki spada pod Medicinsko fakulteto v Pecu.

Za leto 2000/01 pripravljamo skupni projekcijo v mreži CEPUS (Central European Exchange Programme for University Studies) s katedro za fizioterapijo in algoterapijo na Fakulteti za telesno kulturo v Olomucu.

Specializacija

Razširjena skupina strokovnjakov s področja nevrologije, fizioterapije in pediatrije je pripravila program specializacije

zacije s področja nevrofizioterapije, ki obsega tri najpomembnejše nevrofizioterapevtske koncepte: Razvojno nevrološko obravnavo (koncept Bobath), Proprioceptivno nevro-muskularno facilitacijo (koncept Kabat) in Nevroglobalno metodo (koncept Vojsa). Prva generacija je vpisala specialistični študij leta 1998/90. Izobraževanje je potekalo v treh semestrih in se je zaključilo s specialističnim izpitom. Trenutno je specializacija v fazi preoblikovanja skladno z novim zakonom o visokem šolstvu.

mag. Gabrijela Gaber

Oddelek za radiologijo

V kratkem bo tudi oddelek za radiologijo praznoval 50-letnico. V teh letih smo prehodili dolgo razvojno pot, ki so nam jo požrtvovalno pomagali graditi mnogi profesorji in izkušeni stanovski kolegi.

Ves ta čas se trudimo, da sledimo naglemu razvoju strokovnih področij, ki jih zajema študij na našem oddelku. Diplomant oddelka za radiologijo je namreč zdravstveni delavec, ki si mora v času triletnega visokostrokovnega študija pridobiti znanja iz radiološke diagnostike in terapije, nuklearnomedicinske tehnologije, terapije z zaprtimi in odprtimi viri ionizirajočih sevanj ter varstva pred sevanji.

Poseben mejnik v razvoju oddelka je pomenil vstop šole v Univerzo, možnost izobraževanja v tujini in uporaba najnovejših tehnologij, kot so kompjuterizirana tomografija, magnetna resonanca, ultrazvok...

Velik uspeh predstavlja za nas sprememba strokovnega naslova, ki smo ga dobili leta 1999. Strokovni naslov diplomirani inženir radiologije nas zavezuje, da še v bodoče omogočimo našim študentom najkvalitetnejšo in najvišjo možno izobrazbo, ki je edina garancija za vrhunsko strokovno delo po končanem študiju.

Dobro se namreč zavedamo, da je radiološka stroka z vsemi svojimi področji nepogrešljiva v sodobni diagnostiki in terapiji.

Prav tako se zavedamo, da je visoka strokovna izobrazba samo stopnička v bliskovitem tehnološkem in medicinskem razvoju našega časa.

Naš cilj je razviti štiriletni fakultetni študijski program, kar je prednostna naloga in obveza vseh sodelujočih v izobraževalnem procesu radiologije novega tisočletja.

Nevenka Kofjač

Oddelek za delovno terapijo

Delovna terapija je stroka, ki z namenski aktivnostmi posega na različna področja kakorkoli prizadetega delovnega človeka.

Namenske aktivnosti so tiste, ki izboljšujejo točno določeno prizadeto funkcijo.

Delovni terapevti delujemo na področju vsakodnevnih človekovih dejavnosti, kot so skrb za samega sebe, področje dela oziroma zaposlitve in prostega časa.

Pristopi, ki jih pri svojem delu uporabljamo, omogočajo izboljšanje oziroma ohranjanje lokomotorike, kognitivnih

funkcij, psihosocialnih odnosov, vedenja in razvojno nevroloških sposobnosti.

Ameriška profesorica M. Reilly je leta 1962 napisala, da bo delovna terapija ena najbolj čudovitih idej 20. stoletja. V Ameriki in Zahodni Evropi je danes med najbolj iskanimi poklici in ker Slovenija v razvoju kasni malo več kot 5 let, bo torej v roku 5 let to poklic številka ena pri nas.

Vse več prebivalcev, predvsem starostnikov bo zaradi sodobnih trendov in humanističnega gledanja na posameznika ostajalo v domači oskrbi, in Slovenija postaja stara država. Delovna terapija bo kot aplikativna stroka iskanja rešitev in zaradi metod dela, omogočanja samostojnosti posamezniku, zanesljivo v celostni obravnavi neobhodno potrebna.

Vizija oddelka ni samo v fakultetnem študiju, izmenjavi študentov, kar že teče, mednarodni primerljivosti učnih programov po kreditnem sistemu, uvajanju novih teoretičnih konceptov, pač pa tudi v popularizaciji stroke širši javnosti. Letos je Oddelek veliko naredil na tem področju, organizirali smo evropsko konferenco za visokošolske učitelje delovne terapije in študente – ENOTHE (European Network of Occupational Therapy in Higher Education), ki je bila medijsko zelo odmevna. Aktivno smo vse delavke oddelka sodelovale na letnem simpoziju delovnih terapevtov v Mariboru (referati in okrogle mize). Medijsko promocijo so ustvarjali tudi študentje, ki so pisali članke. V letošnjem letu je bila izdelana brošura, ki jo bo moč dobiti v zdravstvenih institucijah in predstavlja vsebino delovne terapije.

Kljub slabi kadrovski zasedenosti teče delo na oddelku dobro, za kar se moram zahvaliti tudi študentom, s katerimi smo vzpostavili pristne odnose in nam je delo z njimi v veselje.

Marija Tomšič

Oddelek za sanitarno inženirstvo

Prva generacija študentov se je na oddelek za sanitarne tehnike vpisala v prvi letnik študija na takratni Višji šoli za zdravstvene delavce v študijskem letu 1964/65. Študij je trajal dve leti in se zaključil z diplomom. Diplomant si je pridobil strokovni naslov višji sanitarni tehnik.

Leta 1981 sprejeti Zakon o usmerjenem izobraževanju je s seboj prinesel tudi reformo študijskega programa in preizporeditev vsebin. V letu 1982 se je oddelek preimenoval v oddelek za sanitarno delo. V tem obdobju je bil izdelan tudi osnutek štiriletnega visokošolskega programa.

V študijskem letu 1992/93 se je študijski program na podlagi novih reform ponovno preoblikoval, tokrat v v petsemesterski študij. Oddelek pa se je preimenoval v oddelek za sanitarno inženirstvo. Diplomant programa je dobil strokovni naslov sanitarni inženir.

Leto 1993 je bilo za oddelek prelomno. Na podlagi zakona o ustanovitvi Visoke šole za zdravstvo v Ljubljani je šola začela izvajati štiriletni dvostopenjski visokošolski vzgojnoizobraževalni študijski program sanitarno inženirstvo. V letu 1996 je končal štiriletni študijski program prvi diplomant. Strokovni naslov univerzitetni diplomirani sanitarni inženir še ni usklajen z novim zakonom o strokovnih in znanstvenih naslovih.

V študijskem letu 1996/97 je bila izvedena naslednja reforma študijskega programa, na osnovi zakona o visokem

šolstvu, v štiriletni visokošolski strokovni študijski program sanitarno inženirstvo.

Leto 1999 je prineslo preverjanje in potrditev strokovnega naslova diplomirani sanitarni inženir za diplomante visokošolskega strokovnega študijskega programa sanitarno inženirstvo.

Učitelji in diplomanti

Poleg učiteljev Visoke šole za zdravstvo prihajajo nosilci posameznih predmetov študijskega programa in njihovi sodelavci z devetih fakultet obeh slovenskih univerz in mnogih drugih samostojnih inštitucij, kot so Inštitut za varovanje zdravja RS, Elektroinštitut Milan Vidmar, Hidrometeorološki zavod RS in drugi, kar kaže na izrazito multidisciplinarnost programa.

V 35 letih je po vseh zgoraj naštetih programih diplomiralo 667 študentov, od tega 560 po višješolskih študijskih programih, 74 po visokošolskem dvostopenjskem vzgojno-izobraževalnem študijskem programu in 33 po visokošolskem strokovnem študijskem programu sanitarno inženirstvo.

Želje za prihodnost

Na oddelku se v zadnjih letih načrtno vlaga največ napora v izobraževanje lastnega kadra, s čimer bo olajšan prehod programa z visokošolskega na fakultetni študij. Ovire so predvsem v tem, da smo se v preteklosti pretežno naslanjali na kadre drugih fakultet znotraj univerze, nova zakonodaja pa zahteva, da ima članica univerze lasten kader.

Zaradi prostorske stiske na Visoki šoli za zdravstvo v Ljubljani se vaje izvajajo pretežno na izbranih primerih iz prakse na terenu. Ta oblika pouka je za študente izredno zanimiva in jih dodatno motivira, za učitelje pa je organizacijsko izredno naporna. Tega načina pouka v prihodnosti ne želimo popolnoma opustiti, vendar bi nekaj dobro opremljenih kabinetov olajšalo delo študentom in pedagogom.

mag. Nevenka Ferfila

Oddelek za ortopedsko tehniko

Oddelek ortopedske tehnike ima kratko zgodovino. S tem programom smo začeli v Sloveniji v študijskem letu 1987/88. Program je potekal kot izredni študij, ki je trajal štiri oziroma pet semestrov.

V študijski program ortopedske tehnike vpisujemo vsaka tri leta, ker smo pri izvedbi programa odvisni oziroma vezani na Inštitut republike Slovenije za rehabilitacijo.

V študijskem programu 1996/97 smo začeli z visokostrokovnim študijskim programom, ki ima obliko rednega študija. Diplomanti visokostrokovnega študijskega programa pa pridobijo strokovni naslov »Diplomirani inženir ortotik, protetik«.

Diplomirani inženir ortotik, protetik je zdravstveni delavec z medicinsko in tehnično izobrazbo in je v konceptu sodobnega zdravstvenega varstva nepogrešljiv član zdravstvenega oziroma rehabilitacijskega tima.

Mojca Divjak

Oddelek za zdravstveno vzgojo

Ideja o tem, da potrebujejo medicinske sestre v Sloveniji fakultetno izobraževanje, sega v šestdeseta leta. Ta ideja je leta 1985 dobila mednarodno podporo. Študijski program se je oblikoval ob sodelovanju Evropskega urada za zdravstveno nego Svetovne zdravstvene organizacije na osnovi načel njene strategije: pospeševanje zdravja, preprečevanje bolezni, izboljšanje okolja in izboljšanje dejavnosti zdravstvenega varstva.

Leta 1992 je Višja šola za zdravstvene delavce v Ljubljani sklenila sporazum s Pedagoško fakulteto v Ljubljani in še istega leta je Pedagoško-znanstveni svet Univerze v Ljubljani program Zdravstvene vzgoje potrdil. Dveletni študijski program je bil nadgradnja višješolskega programa zdravstvene nege. S tem programom je Slovenija stopila v tisto večinsko skupino evropskih držav, kjer je medicinskim sestram dostopno fakultetno izobraževanje v lastni stroki. Dejavnost zdravstvene vzgoje kot navezave na temeljno izobrazbo iz zdravstvene nege povezuje znanja s področja zdravstva s pedagoškimi, psihološkimi, sociološkimi, ekonomskimi in drugimi vsebinami. Osrednje vsebine, ki se nanašajo na zdravstveno vzgojo in so horizontalno in vertikalno povezane, so opredeljene s štirimi tematskimi sklopi: teorija in praksa zdravstvene nege, ki vključuje življenjski stil in okolje, zdravstvena vzgoja in izobraževanje, raziskovalno delo ter zdravstvena organizacija in menedžment. V program zdravstvene vzgoje je bilo vpisanih 129 študentov. Prva generacija izrednih študentov se je vpisala v študijskem letu 1993/94. Do sedaj je diplomiralo 110 študentov. Profesorji zdravstvene vzgoje so zaposleni na vseh ravneh zdravstvenega varstva, v izobraževalnih institucijah in drugih zavodih in podjetjih. Zaposlovanje diplomantov univerzitetnega programa zdravstvene vzgoje izhaja iz plana zdravstvenega varstva Republike Slovenije *Zdravje v Sloveniji do leta 2000*, predloga nacionalnega programa zdravstvenega varstva Republike Slovenije, predloga izobraževalne strategije za zdravstveno nego v evropski regiji (WHO, Regionalni urad za Evropo, 1998, DLVR 020301) in Zakon o visokem šolstvu, ki določa, da so nosilci izobraževalnega programa visokošolski učitelji. Nemalo jih nadaljuje podiplomski študij na Pedagoški in Filozofski fakulteti, Fakulteti za organizacijske vede in Fakulteti za družbene vede.

Po Zakonu o visokem šolstvu iz leta 1994, sta morali pripraviti Pedagoška fakulteta in Visoka šola za zdravstvo Univerze v Ljubljani štiriletni enopredmetni program Zdravstvene vzgoje. Obravnavan je bil na senatu obeh članic in na Dodiplomski komisiji Univerze v Ljubljani, junija leta 1998. Za realizacijo programa potrebujemo odgovor Medicinske Fakultete in soglasje senata Univerze v Ljubljani k programu.

Temeljna naloga zdravstvenega varstva je pomagati ljudem, da osvojijo čim višji nivo zdravja v fizičnem, psihičnem in socialnem smislu. Ob tem je zdravstvena vzgoja nepogrešljiva in nosilci zdravstvene vzgoje morajo imeti dostop do takih izobraževalnih programov, ki bodo ustrezali potrebam časa in zahtevnosti nalog, s katerimi se srečujejo.

mag. Olga Šušteršič

Oddelek za zdravstveno nego, ginekološko-porodniška smer

Angleška pesnica Elizabeth Barrett Browning je zapisala: »Če poskušamo zamolčati preteklost, tudi od prihodnosti nimamo česa pričakovati.«

Mislím, da se na Oddelku za zdravstveno nego, porodniško-ginekološko smer lahko s ponosom spominjamo žensk, ki so, sprva v družinskem krogu, kasneje pa povsod, kjer so bile potrebne, pomagale pri porodu.

Ljudje so jim dali vzdevek »modre ženske«, kar pa mnoge v 15. in 17. stoletju ni obvarovalo grmade; izgleda, da zato, ker so obvladovale večšino uravnavanja rojstev.

Nikakor ne moremo obiti tudi daljnega leta 1753, ko je nizozemski zdravnik Gerhard van Swieten na pobudo cesarice Marije Terezije ustanovil v Ljubljani prvo babiško šolo na Slovenskem. V njej so se ženske usposabljele za poklic babice; postala pa je tudi eden izmed temeljev razvoja porodništva in ginekologije pri nas. Delovala je neprekinjeno do leta 1981, ko je bila z zakonom o usmerjenem izobraževanju ukinjena.

V študijskem letu 1991/92 in 1992/93 je potekalo na VŠZD podiplomsko izobraževanje za specialistko porodniško zdravstvene nege. Študij je končalo 8 kandidatk.

V študijskem letu 1996/97 pa se je pričelo redno izobraževanje za poklic diplomirane babice oziroma diplomirane ga babičarja.

Pomembno izhodišče filozofije programa predstavlja povezanost teorije in prakse – program namreč združuje tako vrednote in stališča učiteljev, ki izobražujejo, kot tudi strokovnjakov v praksi.

Program na osnovi svoje vsebine določa glavne značilnosti prej omenjenega poklica:

- sposobnost in pristojnost delovati v institucionalni in ne-institucionalni praksi na področju porodniško-ginekološke zdravstvene nege;

- visoko stopnjo avtonomnosti pri načrtovanju, izvajanju in vrednotenju zdravstvene nege;
- visoko stopnjo asertivnosti v osebnih in profesionalnih odnosih;
- pripravljenost preseči tradicionalno zgodovinsko-ritualno prakso ter jo preusmeriti v raziskovalno ter
- zavzetost za socialno-ekonomsko in politično zavest, ki teži k aktivnemu sodelovanju in oblikovanju zdravstvene politike in nadaljnih usmeritev.

Že stari Grki so šolali višje babice, ki so jih zelo cenili. Celó v Ljubljani imamo dokaz o njihovem delu – odlitek nagrobne plošče, ki so jo našli v prejšnjem stoletju v Solunu in je vzdana v poslopje šole za medicinske sestre – babice. Mimo nje so destletja ponosno romale k pouku generacije babic. Napis, datiran v 3. stoletje n.št., pravi: »Bogovom dušam umrlih. Eliji Soteri, babici umrli v starosti 35 let, zelo zaslužni osvobojenki, Elij Antonian Temistokles.«

Tako rada bi rekla, da učitelji sedanjih generacij diplomiranih babic in babičarjev upamo, da bomo nekega dne pridobili svoje prostore z zgraditvijo prizidka, kamor bi lahko vključili tudi omenjeni nagrobnik, spomenik poslanstvu babiškega poklica, ki s svojim sporočilom presega namen, čas in okolje v katerem je nastal. Tretji cilj Svetovne zdravstvene organizacije ob vstopu v 21. stoletje: Zdrav začetek življenja namreč kliče po kvalitetni babici.

Toda, kako uskladiti cilj z dejstvom, da pada nataliteta naroda in da se omejuje zaposlovanje diplomiranih babic – nakazane potrebe po zaposlovanju v slovenskih porodnišnicah (med letom 1996 in 2000 naj bi zaposlile 84 diplomiranih babic) niso videti realne v praksi.

O nečem pa smo učitelji popolnoma prepričani: da smo, oziroma bomo izobrazili diplomirane babice oziroma babičarje, ki bodo opravljali delo strokovno, odgovorno, samozavestno in humano ter bodo s svojim delom zaorali globoke sledi v zgodovino, ki jo bodo pisali naši zanamci.

Mihaela Skoberne